

Prof. zw. dr hab. Jan Roguski (1900-1971)

Rektor Akademii Medycznej w Poznaniu w latach 1953-1955

Urodził się 18 czerwca 1900 roku w Warszawie.

W roku 1919 rozpoczął studia na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego. 10 lipca 1926 roku uzyskał dyplom doktora wszechnauk lekarskich.

Podczas studiów, w roku akademickim 1922-1923, był demonstratorem rysownikiem w Zakładzie Anatomii Prawidłowej UW. Od 1924 pracował jako wolontariusz w Zakładzie Serologii i Mikrobiologii oraz w Klinice Chorób Wewnętrznych UW prof. Z. Orłowskiego. W tym samym roku ukończył Państwowy Kurs Kierowników Wychowania Fizycznego. Od lipca 1920 do marca 1921 roku służył w wojsku polskim i brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej.

Po uzyskaniu dyplomu nadal pracował w Klinice Chorób Wewnętrznych jako wolontariusz. 1 stycznia 1927, nie przerywając pracy w Klinice, objął stanowisko starszego asystenta w Zakładzie Serologii i Mikrobiologii.

Od października 1927 do maja 1928 odbywał służbę wojskową w Szkole Podchorążych Sanitarnych Rezerwy w Warszawie.

Po przeniesieniu do rezerwy, od czerwca 1928 do maja 1938, był starszym asystentem w Klinice Chorób Wewnętrznych UW, a następnie, od maja 1938 do lutego 1946 roku, ordynatorem oddziału chorób wewnętrznych w Szpitalu Wolskim.

3 marca 1939 roku uchwałą Rady Wydziału Lekarskiego UW uzyskał habilitację z zakresu chorób wewnętrznych na podstawie rozprawy pt. „Gospodarka wodna, chlorowa i białkowa w przewlekłej niewydolności krążenia”.

W wrześniu 1939 roku został zmobilizowany. Pełnił funkcję kierownika polowej pracowni bakteriologiczno-chemicznej w Równem, a po jej rozbiciu powrócił do Warszawy i do pracy w Szpitalu Wolskim. Kierowany przez niego oddział chorób wewnętrznych był zarazem oddziałem klinicznym Wydziału Lekarskiego tajnego Uniwersytetu Warszawskiego i Wydziału Lekarskiego tajnego Uniwersytetu Ziem Zachodnich, na których prowadził zajęcia praktyczne, wykłady z diagnostyki, patologii i terapii chorób wewnętrznych. Podczas powstania warszawskiego niósł pomoc lekarską rannym powstańcom i ludności cywilnej.

W lutym 1946 roku otrzymał nominację na profesora nadzwyczajnego patologii i terapii szczegółowej chorób wewnętrznych Uniwersytetu Poznańskiego oraz stanowisko kierownika nowo utworzonej II Kliniki Chorób Wewnętrznych, które zajmował aż do przejścia na emeryturę w końcu roku 1970.

W roku akademickim 1947-1948 wybrano go na prodziekana Wydziału Lekarskiego UP.

1 lipca 1953 roku decyzją ministra zdrowia został rektorem Akademii Medycznej. Godność tę piastował do 31 października 1955, kiedy został z niej zwolniony na własną prośbę.

Od 1952 do 1956 roku był wicedyrektorem Instytutu Balneoklimatycznego w Poznaniu.

26 lutego 1958 roku został mianowany profesorem zwyczajnym chorób wewnętrznych.

Twórca nowoczesnej poznańskiej szkoły internistycznej o kierunku biochemicznym i prekursor biochemicznego kierunku dietetyki klinicznej w Polsce.

W kierowanej przez niego Klinice powstał Oddział Gruźlicy Płuc (1947), Poradnia Sportowo-Lekarska (1947), Poradnia Chorób Zawodowych (1948), które następnie przekształciły się w samodzielne jednostki. W 1947 roku utworzył w ramach Kliniki pierwszą w Polsce Poradnię Endokrynologiczną, a w 1957 pierwszy nieonkologiczny Ośrodek Izotopowy. W 1958 zorganizował, również pierwszy w kraju, Ośrodek Nefrologiczny. To tutaj 8 listopada 1958 przeprowadzono pierwszą w Polsce hemodializę pozaustrojową za pomocą sztucznej nerki. W 1959 roku otworzył przy Klinice pierwszy w kraju Wojewódzki Ośrodek Dietetyczny.

Autor ponad 150 rozpraw naukowych w kilku językach. Do najcenniejszych należą prace dotyczące równowagi wodno-elektrolitowej i kwasowo-zasadowej, żywienia chorych, bilansów azotowych i elektrolitowych w zaburzeniach endokrynologicznych, nefrologii, gastroenterologii, kardiologii i miażdżycy.

Był członkiem Towarzystwa Lekarskiego Warszawskiego, po wojnie do roku 1946 jego wiceprezesem, a od 1951 członkiem korespondentem. Od 1947 roku należał do Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk - od 1948 do 1955 roku pełnił funkcję przewodniczącego Komisji Medycyny Doświadczalnej, w 1956 został przewodniczącym Wydziału Lekarskiego, a w latach 1950-1953 był przewodniczącym Komitetu Badań Transfuzji Krwi Towarzystwa. W 1949 roku został członkiem Zarządu Głównego Towarzystwa Internistów Polskich, od 1957 do 1963 roku był prezesem Towarzystwa, a w latach 1950-1956 przewodniczącym jego Koła Poznańskiego. W latach 1948-1949 był przewodniczącym Koła Poznańskiego Towarzystwa Badań Naukowych nad Gruźlicą (obecnego Polskiego Towarzystwa Chorób Płuc). Przez 8 lat przewodniczył Komitetowi Nauk Klinicznych Niezabiegowych PAN oraz Komisji Terapii Wydziału VI PAN, był inicjatorem powołania Komisji

Dietetyki przy Wydziale VI PAN. Należał do Międzynarodowego Towarzystwa Medycyny Wewnętrznej, Międzynarodowego Towarzystwa Hematologicznego i Międzynarodowego Towarzystwa Nefrologii.

Odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1954), Medalem 10-lecia Polski Ludowej (1955), Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski (1957). Otrzymał Odznakę „Za wzorową pracę w służbie zdrowia” (1953).

Zmarł 7 września 1971 roku w Poznaniu. Został pochowany na Cmentarzu Junikowskim.

Na podstawie: *Kronika Akademii Medycznej w Poznaniu od 1 stycznia 1950 do 30 września 1957 r.*, Poznań 1959, t. II; *Księga pamiątkowa w 80-lecie uniwersyteckiego Wydziału Lekarskiego w Poznaniu*, pod red. R. K. Meissnera, Poznań 2001; *25 lat Akademii Medycznej w Poznaniu (1950-1975)*, pod red. R. Górala, Poznań 1974; *Kronika Uniwersytetu Poznańskiego za lata akademickie 1945-1954/55; Składy osobowe UP i AM; Tajne nauczanie studentów medycyny w latach 1939–1944 w Oddziale Chorób Wewnętrznych Szpitala Wolskiego w Warszawie*, w: „Pol. Tyg. Lek.” R. 1: 1946 nr 5, *90 lat studiów lekarskich w Poznaniu*, pod red. A. Magowskiej, Poznań 2010; Adam Wasilkowski, Ryszard Stangierski, *Szpital akademicki im. Heliodora Świącickiego w Poznaniu. 50 lat dziejów powojennych (1947-1997)*, Poznań 1998